

Educatieve Voorziening Onderwijs... ook als je ziek bent

Als een kind kanker krijgt, kan het onderwijs in de meeste gevallen gewoon doorgaan. Elk universitair medisch centrum heeft hiervoor een speciale Educatieve Voorziening, waar 'consulenten onderwijsondersteuning zieke leerlingen' werkzaam zijn. Deze consulenten begeleiden, adviseren en informeren leerlingen, ouders en scholen. Als consulent leg ik graag uit hoe we ervoor zorgen dat de scholing en ontwikkeling van kinderen en jongeren met kanker zo goed mogelijk verloopt.

Onze eerste kennismaking met een kind met kanker vindt meestal niet direct na de diagnose plaats. Gezin en omgeving zijn dan vaak ernstig van slag. In overleg met pedagogisch medewerkers en verpleegkundigen zoeken we naar een geschikt moment om kennis te maken met leerling en ouders. Tijdens het gesprek informeren we naar interesses, gezins- en schoolsituatie en peilen we hoe het kind tegen school en de voortgang van onderwijs aankijkt. Zo'n gesprek voeren we met alle leerlingen met kanker en hun ouders. Daarover bestaan goede afspraken met de pedagogisch medewerkers in het ziekenhuis. Zo voorkomen we dat er kinderen tussen wal en schip raken, bijvoorbeeld als gevolg van vakanties.

Als de situatie het toelaat, vindt het eerste gesprek met school plaats in het ziekenhuis. Hierbij zijn ook de ouders aanwezig. Klasgenoten van de zieke leerling kunnen meekomen om de zieke leerling te bezoeken. Het grote voordeel hiervan is dat de klas en de zieke leerling vanaf het allereerste begin ervaringen kunnen delen en bij elkaar betrokken blijven. Lukt een live gesprek niet, dan kan het ook telefonisch of via videoconferencing.

INFORMATIE EN AFSPRAKEN

Tijdens het gesprek met school overleggen we over de gevolgen van het ziek zijn, over het kind, het onderwijs, de mogelijkheden en de te stellen doelen. Afspraken worden vastgelegd en de school krijgt (algemene) informatie over ziektebeeld, onderwijs en ziekte, onderwijs via de webcam en begeleiding van brussen. We benadrukken altijd dat de school verantwoordelijk is en blijft voor de onderwijsbegeleiding. Ook vertellen we dat - zolang het nodig is - verschillende professionals betrokken blijven. Denk hierbij

aan leerkracht, mentor, zorgcoördinator, intern begeleider, consulent, collega-consulent en/of ambulante begeleider. Met vragen kunnen leerlingen, ouders en scholen altijd bij ons terecht.

ONDERWIJS EN BEGELEIDING

Omdat we werken met leerlingen van primair en voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en middelbaar beroeps-onderwijs, is het onderwijs dat we verzorgen heel divers: van prentenboeken en knip- en plakwerkjes tot eindexamens en de voorbereidingen daarvoor. Tijdens de opnames bezoeken we de leerlingen om te bespreken hoe het gaat. We kijken of de afspraken goed lopen of dat er - in overleg met school - bijstelling nodig is.

Tijdens de behandeling hebben we regelmatig contact met de school en andere betrokkenen om een optimale begeleiding te kunnen waarborgen. Over het algemeen is dat bij scholen voor voortgezet onderwijs en mbo lastiger omdat we daar met meerdere (vak)docenten te maken hebben.

Meestal adviseren we om door ons een KPN Klasgenoot aan te laten vragen: een computer met geavanceerde webcam en microfoon die in de klas staat en waarmee contact wordt gelegd met de zieke leerling thuis of in het ziekenhuis. Zo kunnen contacten worden onderhouden en kan de leerling onderwijs op afstand volgen wanneer hij of zij niet naar school kan.

Een speciale groep kinderen zijn de driejarigen. Als zij met vier jaar naar school gaan, ondervinden ze vaak nog gevolgen van de behandeling. We informeren ouders over de begeleidingsmogelijkheden. Ook zij kunnen met vragen altijd bij ons of onze collega's in de regio terecht.

Fotograaf: Pieter van den Nieuwenhuizen

Belangrijke tips voor ouders:

- Houd contact met de school en plan een (wekelijks) vast overlegmoment, ook als de behandeling is afgesloten.
- Trek samen op met school en consulent voor een zo goed mogelijke onderwijsbegeleiding.
- Neem bij vragen contact met ons op. Consulenten weten uit ervaring hoe uiteenlopende problemen opgelost kunnen worden.

BEGELEIDING STOPT NIET

Na beëindiging van de behandeling stopt ons contact met leerling, ouders en school. We benadrukken altijd dat het vaak lang duurt voordat een leerling weer normaal kan meedoen. Fysieke problemen, zoals vermoeidheid en concentratieproblemen, komen veel voor. Bovendien kost ook de verwerking van een intensieve en onzekere periode veel tijd. Ook de grote behoefte om snel weer 'gewoon' mee te doen met leeftijdgenoten kost veel energie. Begeleiding blijft dus nodig! Daarom dragen we onze begeleiding over aan de school en een collega-consulent in de regio of een ambulante begeleider.

SAMENWERKING

Naast het begeleiden en adviseren, hebben consulenten ook een informerende taak. We werken samen binnen het landelijk netwerk Ziek Zijn en Onderwijs (www.ziezon.nl), organiseren informatiebijeenkomsten voor scholen en geven voorlichting op verschillende plaatsen. Ook werken we, onder andere met de VOKK, samen in landelijke en regionale werkgroepen.

Uit de praktijk

- Tom (16 jaar, 4 vmbo-k) zou gespreid examens doen. In overleg met het College voor Examens regelden we dat hij zijn eindexamens wiskunde vervroegd kon maken, nog vóór de stamceltransplantatie.
- Doris (4 jaar, groep 1) ligt voor haar ALL-behandeling lang in het ziekenhuis. Als het wat beter met haar gaat, komt ze op haar driewieler naar de klas. Ze zet thee in de poppenhoek en werkt aan haar plakwerk over de lente. Ondertussen zingt ze mee met liedjes van Kinderen voor Kinderen.
- Joost (11 jaar, groep 8) werd in januari ziek. In overleg met school kijken we hoe en wanneer hij de Cito-toets kan maken. En wat we kunnen doen rond de musical en het afscheid van groep 8. Dankzij de KPN Klasgenoot volgt hij 's morgens lessen van zijn eigen klas, terwijl 's middags de consulent langskomt.

Dit alles doen we in het belang van het kind. We doen een beroep op het gezonde deel van het kind en bieden op die manier toekomstperspectief. Want de ontwikkeling van zieke kinderen en jongeren moet zo goed mogelijk doorgaan.

Harry Sanderink
Consulent OZL
Educatieve Voorziening
Radboudumc Amalia kinderziekenhuis
harry.sanderink@radboudumc.nl